

Büyük ustanın ardından,

Erdoğan Şen'in Sakarya Güzel Sanatlar Derneği kurucularından, gazeteci-yazar, Tamay Açıkel'e yapılan röportaj;

Kültürel Bir Şölen: “Filateli”

Erdoğan Şen ile bizi, kendisi de bir filatelist olan arkadaşı Bahri Tunçaylı tanıştırdı. Şenay (Albaş), Bahri Bey, Arzu (Açıkel) ve ben, hep birlikte evine gittik. Bizi önceden ününü duyduğumuz çalışma odasına aldı. Erdoğan Bey'in pul koleksiyonu merakı ortaokuldayken başlamış. Kendi çabasıyla ilerletmiş; 'Varlıklı bir aileden değildik' diyor. Bahri Tunçaylı onun, yüzlerce diplomasının olduğunu, ulusal ve uluslararası filateli çevrelerinde çok iyi tanındığını, Adapazarı'nı gerçekten başarıyla temsil ettiğini, fakat yaşadığı kentte isminin bilinmediğini söylüyor.

Onların konuşmalarında ve söyleşi için dersime çalışırken okuduğum yazılarda filatelistlerin 'muhteşem' sözcüğünü ne kadar çok kullandıklarını farkediyorum. Ama Erdoğan Şen'in ticaretle uğraşırken

kendini emekli edip, evin küçük bir odasında yarattığı 'filatelik evren'in soylu, yalın ve kırılğan güzelliğini anlayabiliyorum. Pullar âlemi, kutlu ve mutlu olaylarla, şenliklerle kültürel bir şölen sanki...

Erdoğan Bey, çok düzenli olduğunuz anlaşılıyor.

Değil aslında, çok düzenli değilim. Dağınıklık, çok değişik filatelik çalışmalar yapmamdan kaynaklanıyor. Bir de uzun yılların birikimi olarak elimizdeki materyal genişleyince artık altından kalkılamayacak hale geldi. Örneğin şu zarfların içerisinde posta kartı yani pul baskılı koleksiyon var; 1100 kusura f6y, 2500–3000 materyal! Şu gördükleriniz farklı koleksiyonlar. Pulu herkes postaneden alabilir, yani para gücüyle olan bir şey, ama materyal farklı bir konu, tedarik etmek çok zor. Adapazarı ile ilgili bir koleksiyon yapılmamış şimdiye kadar. Sadece Hilmi Bayındır'ın bir koleksiyonu vardı (Eski CHP milletvekili –İstanbul).

Adapazarı'na ait materyal bulmak çok zor... Çünkü Ermeniler ilgi duyuyor ve az yazışma yapılmış... Bir de tarihi bakımdan yeni sayılabilecek bir yerleşim merkezi Adapazarı.

Sizler belli ki şevkle çalışmışsınız. Türkiye'de filatelinin bugünkü durumu nasıl?

Türkiye'de filateli tam manasıyla anlaşılammış ne yazık ki... Eski insanlar bu işin kültürel yönünü önemsemişler bizim gibi. Yeni kuşak kazanç unsuru gibi görüyor. Bu da, "Al-sat, üretme!" bakış açısıyla filateliyi geriletıyor.

Osmanlı Dönemi önemli bir yer kaplıyor koleksiyonunuzda değil mi?

Biz topyekûn Türk Pulları Koleksiyonu yapıyoruz. Osmanlı –Anadolu – Ankara Hükümeti ve Cumhuriyet Dönemi... Çünkü Osmanlı Devleti'nin devamıyız. Osmanlı posta ücreti mesafeye göre alınıyordu. İlk pullarımız Sultan Abdülaziz'in tuğrasını taşıdığı için Tuğralı Pullar diye anılır. Daha sonraki Osmanlı pullarında da padişah tuğraları kullanılmıştır.

Kurtuluş Savaşı sırasında İstanbul Hükümeti, Ankara Hükümetine posta pulu göndermeyince, bugün fiskal diye adlandırdığımız pulların üzerine, Osmanlı Postaları (1920–1921) sürşarjı yapılmıştır. Bu dönem, en kıymetli dönemdir.

1924 Sulh Serisinde, Atatürk'ün, Adapazarı–Jüstinyen Köprüsünün pulları vardır. Ayrıca 1926 Londra pullarının küçük valörlerinde Geyve Boğazı resmedilmiştir.

Atatürk Koleksiyonu ise gerçekten muhteşem Erdoğan Bey'in.

Türk Hava Kurumu Koleksiyonundan da örnekler gösteriyor:

1997'de Türk Hava Kurumu, Dünya Hava Oyunları düzenledi. Bu çok ciddi bir organizasyon olmasına rağmen bizde fazla önemsenmedi. PTT'den yazı geldi. On bir değişik merkezde, her gün damga kullanılacak dediler. Her birine 10 günlük bir süre veriliyordu. Yüzlerce materyal hazırlamak lâzım; çok zor... Şu kartlardan yüzlerce gönderdim PTT'ye. Sabahlara kadar uğraştım.

Sonradan yanlışlık yaptıklarını anladılar, sadece açılış-kapanış yapılacak dediler. Ama sonuç olarak, Dünya Hava Oyunları (1st World Air Games 97) ile ilgili en büyük koleksiyona ben sahip oldum.

17.7.2005 tarihli, Türk Havacılık tarihinden adlı yazısından: *:

“Koleksiyonculuğun güzelliklerinden biri de bizzat kendinizin tarihe hem şahitlik yapmanız hem de onu belgeleyerek Türk Posta Tarihine sunmanızdır. Bu duygu inanılmaz güzellikte, inanılmaz değerlerdedir. Bunların değeri asla ve asla para ile kıyaslanamaz.”

1983 yılında Ankara'da yapılan filateli kongresinde bir konuşma yapıyor Erdoğan Şen. Bu konuşmada, pullarımızın baskı ve kalite bakımından dünya pullarıyla aynı düzeyde olmasına rağmen, ilgi ve tiraj bakımından yeterli düzeyde bulunmadığını belirtiyor. Dış ülkelerde alıcı bulsun diye, onların ilgilendiği türde pul basımına gidilmemesi gerektiği üzerinde duruyor. Ona göre: “Pulu bir ülkenin kendi öz varlığı gibi görmek gerekiyor. Buna mukabil dünya pul koleksiyonerlerinin ortak beğenileri de göz önünde bulundurulmalı. Böylece hem ülkemizin tanıtılması sağlanabilir hem de pullarımızın dış ülke koleksiyonerleri tarafından ilgisi çekilmiş olur. Trenler, gemiler, Türk giysileri, Türk büyükleri, köprüler, kelebekler, tarihi eserler, spor pulları, uçak pulları, Türk evleri, camilerimiz... Bu gibi konulardaki pullar belirli bir plan dâhilinde ele alınır, her yıl bir veya birkaç pul çıkarılır.”

PTT camiası bu bildiriye dikkate alıyor ve bu pulların çoğu çıkarılıyor.

Pula gösterilen ilgi ve tiraj bakımından, ülkemizdeki durumu anlayabilmemiz için bir karşılaştırma yapar mısınız?

Japonya'da en basit pul otuz milyon satar. Türkiye'de en fazla altı yüz bin satıyor. Bizde yirmi seri pul çıkar yılda, Japonya'da iki yüz elli seri çıkıyor. Yirmi beş milyar dolarlık serveti olan bir Japon armatör var; Japonya'nın ulusal düzeydeki bütün sergilerini finanse eden bir kişi... Komşu ülkelerde yapılanlara da para aktaran bir kişi... Dünyanın en büyük Japon pulları koleksiyonuna sahip... Japon pulları dünyada da çok tutuluyor. Büyük bir Japon koleksiyonum vardı, depremde sonra onu nominal değerine satmak zorunda kaldım. Depremde birkaç seri kayboldu.

Bazı sergilere koleksiyonlarını kargoyla göndererek katılıyor, kendi gitmiyor. Japon pulları koleksiyonu, iki kere Avustralya'ya gitmiş, gelmiş. Oradan bir de madalyası var.

Erdoğan Şen, bu işe gerçekten gönül vermiş nadir insanlardan biri. Düşüncelerini, duygularını bile filateli yoluyla ifade ediyor. Örneğin, vatan sevgisini... Cumhuriyet'in yetmiş beşinci yılında Pazar günü, ilk gün damgalı zarfları alabilmek için Ankara'ya gitmiş. Aşağıdaki bölüm ise, 22.10.2005 tarihinde, "Turkfila" web sitesinde, Cumhuriyetin 82. yılı dolayısıyla yayımlanan "Cumhuriyet cumhuriyet, ah cumhuriyet!" başlıklı yazısından alınmış: *

"29 Ekim 1923! Muhakkak o günü yaşayanlar ne büyük heyecan ile Cumhuriyetin ilanını yaşadılar. Aradan 82 yıl geçti. Kim heyecanlanıyor Cumhuriyet Bayramlarında? Daha dün Galatasaray Kulübü'nün 100. yılı için portföyler, dantelli dantelsiz bloklar, pullar, zarflar, damgalar hazırlayan posta idaremiz, Cumhuriyetin 75.yılına 2 pul, 2 blok ile geçiştirirken, 2 blok için zarf yapma lütfunda da bulunmamış. İşte ben onun için ah! çekiyorum. O gün bir şeyler yaptım, ama niçin daha iyisini daha güzelini yapamadım diye inanın kızıyorum. Galatasaray için de güzel şeyler yaptık. Aslında, burada sizlere çok daha güzel bir yazı sunmak isterdim ama yapmacık kutlamacıları hiç sevmiyorum. Bir şey yalandan sahiplenilmez; onu insanlara kültür yapıtları ile gönülden sevdireceksiniz. İşte pul, yani filateli bunlardan biri... Ben Cumhuriyet'in 75.yılı için Türk filatelisine bir şeyler bırakıyorum. Umarım, hep al sat yapanlar ya da alıp stoklayanlar da bir şeyler bırakırlar filatelimize. Açın kapıları açın bağrınızı haykırın şu ülkede! Ah, vay Cumhuriyeti demeyip, BENİM CUMHURİYETİM! deyip sahiplenelim. Sizlere Cumhuriyetin 75.yılı koleksiyonumdan küçük birkaç kesit sunuyorum. Bu koleksiyon için hakikaten bir şeyler yapmak için uğraştım. Her zarf kıymetlidir ama benim Cumhuriyetimin 75.yılı zarfları en kıymetli zarflardır."

11.10.2005 tarihli, "Cumhuriyet, Atatürk ve Dost ülkeler" başlıklı yazısından:*

"Cumhuriyet ve Atatürk... Bu ülkede yaşayanlar bu iki ilke etrafında bütünleştiler. Sevmeniz de sevmeyeniz de bu ilkelere, en azından bu ülkede yaşayan insanlar adına saygı duyacak ve sevgi göstereceksiniz. Biz Lozan antlaşmasını beğenmezken bize Sevr antlaşmasını dayatmaya çalışanlar, her halde Çanakkale'ye bu kez Anzakları değil, kendi askerlerini göndermek zorunda kalırlar. Ama bilsinler ki, ister Anzaklar ister başkaları, Çanakkale geçilmez! Böyle büyük mücadelelerle yedi düvele karşı savaşarak kazanılan cumhuriyete ve onu Türk Milletine armağan eden Mustafa Kemal Atatürk'e filatelimizle de sahip çıkalım.

Cumhuriyet Kurulalı 85 yıl oldu. Bu cumhuriyetin pek çok ilkesi Batı'dan alındı. Artık Avrupa Birliği ile müzakereler de başladığına göre tam Batılı olduk sayılır. 85 yılda tek bir Batılı ülke, ne Atatürk ile ne de cumhuriyet ile ilgili tek bir pul basmadı."

Ekim ayı bizlerde her zaman heyecan uyandırır, zira Cumhuriyet 29 Ekim 1923'de ilan edildi. İşte, gerçek dost bir ülkenin dostluğunun kanıtını filateliye de dökmesi, bizlerin de bunu sahiplenmesi. Evet, burada Pakistan posta idaresinin çıkardığı, Cumhuriyetimizin 85. yılı ve Atatürk resimli pullarından oluşan filatelik materyallerini içeren koleksiyondan sadece bir bölümü."*

Aralarında Bahri Tunçaylı'nın da bulunduğu heyecanlı bir ekiple, 1984 yılında Sakarya Filatelist Derneğini kuruyorlar, aylık bülten çıkarıyorlar. Aynı yıl İl Halk Kütüphanesinde açılan 'Sakarya-84' Ulusal Sergisinde, Sakaryalı koleksiyoncular 25 madalya kazanıyor ve "madalya rekoru" kırıyorlar... İki yüzün üzerinde gazete yazısı var Erdoğan Şen'in. Sakarya Gazetesi de, onun yazılarını yayımlaması dolayısıyla sergilere katılıyor, yayın dalında ödüller alıyor.

Sergiler, ödüller, madalyalar... neden bıraktınız? Filateli derneği neden yürümedi?

“Bir yıldırlık d6nemi başladı” diyor Bahri Tunçaylı; Erdoğan şen sürdürüyor:

Türkiye’de filateli ortamının düzeyi çok düşük... Nedeni de, birincisi PTT 6nem vermiyor, ikincisi milli eğitim hiç 6nem vermiyor.

Adapazarı’nda yapılması gereken bir şey var yalnız... Benim düşündüğüm bir şey yani... Gerçekleştirebilir miyiz bilmiyorum. Bu yıl 21 Haziran, Adapazarı’nın düşman işgalinden kurtuluşunun 85. yılı. Kişisel sergi düşünüyordum, onun için de hazırlık yapmaya başlamıştım. Federasyon eskiden, dernek olarak sergi için başvurduğumuzda, istediğimiz her şeyi sağlıyordu. şimdi dernek yok, federasyonun da etkinliği azaldı... Bu işlerde organizasyon çok 6nemli... Dürüst, g6nll, sevecen insanların g6rev alması çok 6nemli... Ama kesin olarak sergi yapılmasına karar kılınacak 6nce. Sonra da panoları (pulların sergileneceği) PTT Genel Müdürlüğü’nden isteyebilecek biri lâzım, o da resm bir kurum olacak; valilik gibi... PTT g6ndersin, o zaman biz elimizdeki materyali g6trp monte ederiz. B6yle birçok organizasyonda buldum ben. Uluslararası çapta bir sergi olmayacak zaten bu. Olabilirdi aslında, ama geç kaldı.

21 Haziran anısına PTT damga kullanır mı, posta pulu basar mı? Federasyon katalog çıkarır mı, yarışma yapılır mı, yapılırsa jüri nasıl ağırlanır? Bu gibi konularda, ilerinde yirmi iki yıl 6ncenin heyecanını yeniden canlandırma umudu filizlenen iki arkadaş, bir süre tartışıyorlar...

...

Erdoğan şen’in Koleksiyonları:

Prefilatelik (pul 6ncesi posta hizmetleri) D6nem-Osmanlı Pulları-Anadolu D6nemi Ankara Hkmeti (Milli Mücadele-Kurtuluş Savaşı)-Türkiye Cumhuriyeti Posta Pulları Koleksiyonu. D6nem:1840-2005
Türk Hava Kurumu Pulları, kart, zarf ve diğer filatelik ve yan tema koleksiyonları. D6nem: 1925-2005
Atatürk Posta Pulları. Yabancı lke pullarında Atatürk-Damgalar-Flamlar-Kartlar-Zarflar. Çok 6zel koleksiyon. D6nem: 1881-2005
Spor ve Futbol Pulları-Japonya Pulları ve Klasik D6nem Bota Damgalı Posta Antiyeleri Koleksiyonu. D6nem: Hazırlık aşamasında.
Kıbrıs-Kıbrıs Türk Federe Devleti-Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti-Barış Harekatı 6ncesi ve Sonrası Posta Pulları Koleksiyonu. D6nem: 1960-

2005

Başlangıcından günümüze Türk Fiskal Pulları-Posta işlevleri dışında kullanılan tüm pulları içeren koleksiyon. Dönem: Başlangıçtan günümüze.

Sakarya İli-Adapazarı Posta Damgaları-Kartlar, vinyetler, her türlü cinderella- Hazırlık aşamasında. Dönem: Başlangıçtan günümüze. Bunların dışında Almanya-İngiltere ve Olimpiyat Pulları Koleksiyonları bulunmaktadır.

*(www.turkfila.com) Bu web sitesinde Erdoğan Şen'in çeşitli koleksiyonlarından çok güzel örnekler; filateliyle ilgili her türlü bilgi, makaleler yer alıyor. Erdoğan Bey'in rumuzu ise "esfila".

Posta pulları ve bununla ilgili zarf, kart, damga, posta kartı ve benzeri maddeleri biriktirmeye uluslararası dilde FİLATELİ, bu işi yapan kişiye de FİLATELİST denir.

Antiye: Üzerinde pul baskısı bulunan posta kartlarına verilen isimdir. Sürsarj: Değerli kağıtların veya pulun değerini değiştirerek veya değiştirmeksizin başka bir olayı anmak veya pulun çıkarılış amacını değiştirmek için üzerlerine yeni yazılar, rakamlar veya motifler basılması işlemidir.

İlk gün Damgalı Zarf: Üzerlerinde bir anma veya sürekli pul serisi yapıştırılıp konuya ait ilk gün damgası ile damgalanmış, yazı ve motifler taşıyan özel zarflardır.

Föy: Pulların sergilenmesi, saklanması için özel olarak hazırlanmış, üzeri kareli veya düz olan karton sayfalarıdır.

"Dünyada ilk pul 1840 yılında İngiltere'de basılmış. Türkiye'de ise ilk pul basımı Osmanlının son dönemlerine rastlıyor (1863). İlk pul basımından sonra pulun tarihsel gelişimi de Türkiye'nin tarihsel süreçleri ile örtüşüyor.

Osmanlı İmparatorluğu Pulları
Anadolu Hükümeti Pulları
Hatay Devleti Pulları
Cumhuriyet Dönemi Pulları"

"Pul, dünyada her yaş ve meslekten milyonlarca kişinin ortak tutkusudur. Pul koleksiyonculuğunun bu derece yaygın olmasının kuşkusuz birçok nedeni vardır. Pul, kişileri zamanın kötü alışkanlıklarından korur, tertipli

ve temiz olmalarını sağlar, genel kültürünü arttırır, girişken yapar. Yeni tanışmış da olsalar iki pul koleksiyoneri bir araya geldiğinde onları görenler kırk yıllık dost sanırlar.

Pul adeta uluslararası bir dostluk ve kardeşlik sembolüdür. Çoğu pul koleksiyoneri yurt dışındaki çeşitli ülkelerden 3-5 dost, koleksiyoner arkadaş edinmiştir. Böylece hem koleksiyonlarındaki eksiklerini takas yoluyla tamamlamakta, hem yabancı dilini geliştirmekte, hem de uluslararası dostluk ve kültür bağlarını kuvvetlenmesine yardımcı olmaktadır.

Özetlemek gerekirse, küçük yaşta başlayan ve ciddi olarak sürdürülen pul koleksiyonculuğu gerek kişisel gerek ulusal açıdan son derece yararlıdır.”

Bizim Sakarya Gazetesi/23.2.2006

Mekan'ın CENNET OLSUN